

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ТА МОДЕЛЕЙ
У ФІНАНСОВОМУ ПЛАНУВАННІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Наконечна С.А.

Постановка проблеми. За умов ринкової економіки, коли підприємства є самостійними як щодо планування своєї діяльності, так і реалізації своєї продукції, особливого значення набуває професійно грамотне здійснення фінансового планування на кожному підприємстві будь-якої форми власності. Використовуючи діючі за період незалежності методи, підходи та моделі, кожне перспективне підприємство працює над їх удосконаленням та створенням нових. Таким чином, актуальність даної роботи обумовлена необхідністю подальших досліджень такого важливого засобу елементу фінансового механізму як фінансове планування та бюджетування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми фінансового планування із застосуванням наукових методів і моделей досліджувалися у роботах таких вітчизняних і зарубіжних учених як Горемикін В.А. [2], Грідчина М.В. [3], Джай К.Шим, [4], Кузьмін О.Є. [5], Лапішко М.Л. [6], Маринченко Б.В. [7], Орлов О.О. [8], Тарасюк Г.М. [9].

Виділення невирішених питань. Не зважаючи на значний інтерес в науковій та економічній сферах до даної проблеми, залишаються невирішеними питання щодо удосконалення методичного потенціалу фінансового планування. До того ж слід визначити обмеженість джерел із спеціальної літератури та наукових розробок щодо методичного інструментарію у системі прогнозування і програмування економічного та соціального розвитку в цілому. З огляду на це, на сьогодні як теорія, так і практика фінансового планування у нашій країні потребують подальшого удосконалення.

Постановка завдання. Мета даної статті полягає в створенні нової моделі фінансового планування та бюджетування для забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами.

Об'єктом дослідження є процес розробки фінансового плану на окремому підприємстві, а саме ДП „ВО Київприлад”, що займається виготовленням окремих видів приладів та устаткування.

Предметом дослідження є методи та моделі формування фінансового плану на підприємстві.

Новизна роботи полягає в тому, що автором запропонована модель щодо розробки фінансового плану, яка може бути використана для удосконалення процесу фінансового планування на підприємствах різних галузей економіки.

Виклад основного матеріалу. Фінансове планування в Україні почало здійснюватись згідно із Законом України „Про підприємства в Україні”, який втратив чинність із запровадженням Господарського кодексу [1], відповідно до якого були введені нові положення стосовно розвитку відносин власності та фінансового планування.

До того ж методи дослідження прогнозування і планування опираються на досить розвинутий математично-статистичний інструментарій і нараховують уже сотні моделей, а також багато різноманітних прийомів для виконання розрахунків.

При дослідженні фінансового планування на ДП „ВО Київприлад” використовувались перш за все вже відомі методи. Так, метод економічного аналізу дозволив визначити основні закономірності та тенденції руху натуральних і вартісних показників, внутрішні резерви даного підприємства, його платоспроможність; за нормативним методом на основі раніше встановлених норм і техніко-економічних нормативів здійснені розрахунки потреби підприємства у фінансових ресурсах та визначенні джерела їх формування; балансовий метод використовувався для визначення потреби у фінансових ресурсах на майбутні періоди.

Крім зазначених, зроблена також спроба застосування таких способів, як: розрахунково-аналітичний, оптимізації планових рішень, економіко-математичне моделювання. Зокрема, була впроваджена модель автоматизації системи бюджетування та розроблені рекомендації, завдяки чому створені умови для ефективного обґрунтування прогнозних розрахунків щодо фінансової стратегії на „ВО Київприлад”, що також може застосовуватися і на будь-якому підприємстві державної форми власності. Цінність запропонованої моделі полягає і в тому, що її можна використовувати і для проведення аналізу попередніх періодів на основі динаміки показників основних форм фінансової звітності стосовно операційної фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Наприклад, за коефіцієнтами ліквідності можна зробити висновок про ступінь розподілу фінансових ресурсів щодо

можливості швидкого погашення кредитів, залучених у фінансових установах, а також про ступінь ефективності управління майном підприємства.

Плановий баланс фінансових ресурсів підприємства складається за формою, що представлена у таблиці 1.

Таблиця 1. – Форма планового балансу доходів і видатків підприємства на 20 _____ рік

Розділи і статті балансу	Всього на рік	У т. ч. по кварталах			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
Доходи і надходження:					
1. Чистий прибуток					
2. Амортизаційні відрахування					
3. Приріст стійких пасивів					
4. ПДВ, що надходять у складі виручки від реалізації (податкове зобов'язання)					
5. Інші джерела фінансування капітальних вкладень (крім банківського кредиту)					
Разом доходи і надходження					
II Видатки і відрахування					
1. Капітальні вкладення у виробничі об'єкти, у т. ч.:					
- з власного прибутку					
- з інших джерел					
2. Витрати на ремонтно-профілактичні заходи, які не включаються до валових витрат					
Разом видатки і відрахування					
III Кредитні взаємовідносини з банками					
1. Одержання довгострокових кредитів на капіталовкладення					
2. Сплата боргів за кредити, отримані раніше					
3. Сплата відсотків за користування кредитами					
IV Взаємовідносини з бюджетом:					
Платежі в бюджет і позабюджетні фонди					
1. Податок на додану вартість					
2. Податок на прибуток					
3. Інші податки					
4. Внески з прибутку до позабюджетних фондів					
Разом платежі					
Асигнування з бюджету та позабюджетних фондів					
1. Централізовані капіталовкладення					
2. Інші витрати					
Разом асигнувань					
Перевищення платежів до бюджету над асигнуваннями					

У процесі планування проводяться порівняння майбутніх грошових надходжень за кожний квартал, а також тих коштів, що призначаються до виплат. В такий спосіб виявляється або надлишок грошових надходжень, або їх дефіцит, коли виникає необхідність у додатковій потребі у позикових коштах для збалансування джерел формування фінансових ресурсів підприємства. Всі розрахунки та аналіз проводяться на основі програмного забезпечення пакету Microsoft Office, програма Excel.

Висновки. Отже, метою фінансового планування на кожному підприємстві є визначення можливих обсягів надходження грошових коштів і їх витрачання в плановому періоді. На сьогодні, підприємство самостійно планує свою діяльність і визначає свої перспективи, виходячи із попиту на вироблену продукцію, роботи чи послуги та необхідності постійного нарощування виробничого потенціалу і забезпечення соціального розвитку.

На даний час прогнозування і планування опираються на розвинутий математико-статистичний інструментарій – в практиці фінансового планування застосовують наступні методи: економічного аналізу, балансових розрахунків, нормативний, розрахунково-аналітичний, грошових потоків, метод багатоваріантності, економіко-математичне моделювання, тощо. Крім того, в міжнародній практиці багато великих компаній використовують безперервне бюджетування, при якому після закінчення кожного бюджетного періоду цей період виключають з генерального бюджету з одночасним включенням нового аналогічного бюджетного періоду. Слід також враховувати, що фінансове планування повинне відповідати стратегічним цілям діяльності підприємства з обґрунтуванням численних ризиків щодо впливу тих чи інших факторів.

Отже, складання фінансових планів та бюджетів має слугувати надійною основою для внутрішньогосподарського оперативного та середньострокового і довгострокового планування фінансових ресурсів кожного підприємства.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
2. Горемыкин В.А., Бугулов Э.Р., Богомолов А.Ю. Планирование на предприятии: учебник / В.А. Горемыкин, Э.Р.Бугулов, А.Ю. Богомолов. – 2-е изд., стереотип. – М.: ФИЛИНЬ, 2000. – 328 с.
3. Грідчина М.В. Корпоративні фінанси (зарубіжний досвід і вітчизняна практика): навч. посіб. / М.В. Грідчина. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 232 с.
4. Джай К., Шим, Джойл Г. Сигел. Основы коммерческого бюджетирования: пер. с англ. / Шим Джай К., Сигел Джойл Г. – СПб.: Пергамент, 1998. – 496 с.
5. Кузьмін О.Є., Олексів І.Б., Фещур Р.В. Планування фінансово-економічних показників діяльності підприємства / О.Є. Кузьмін, І.Б. Олексів, Р.В. Фещур // Фінанси України. – 2005. – №11. – с. 93-103.
6. Лапішко М.Л. Основы фінансово-статистичного аналізу економічних процесів / М. Л. Лапішко. – Львів: Світ, 1995. – 328 с.
7. Маринченко Б.В. Управління фінансами підприємствами та моделі прийняття рішень / Б.В. Маринченко // Економіка і управління. – 1998. – №1. – с. 74-77.
8. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства: підручник / О.О. Орлов. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
9. Тарасюк Г.М., Швоб Л.І. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник / Г.М. Тарасюк, Л.І. Швоб. – К.: Каравела, 2003. – 432 с.

РЕФЕРАТ

Наконечна С.А. Особливості застосування методів та моделей у фінансовому плануванні на підприємстві / Світлана Анатоліївна Наконечна // Вісник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 26.

В статті розглядаються методи і моделі, що застосовуються при розробці фінансових планів на підприємствах України в сучасних умовах економічного розвитку.

Мета даної статті полягає в розробці пропозицій щодо застосування економіко-математичної моделі при розробці фінансового плану на окремому підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес розробки фінансового плану на окремому підприємстві. Предметом дослідження є методи та моделі формування фінансового плану на підприємстві.

В ході дослідження фінансового планування на підприємстві було застосовано такі методи, як розрахунково-аналітичний, оптимізації планових рішень, економіко-математичне моделювання. Зокрема, була впроваджена модель автоматизації системи бюджетування та розроблені рекомендації, завдяки чому створені умови для ефективного обґрунтування прогнозних розрахунків щодо фінансової стратегії досліджуваного підприємства, що також може застосовуватися і на будь-якому підприємстві державної форми власності. Значення запропонованої моделі полягає і в тому, що її можна використовувати і для проведення аналізу попередніх періодів на основі динаміки показників основних форм фінансової звітності стосовно операційної фінансової та інвестиційної діяльності підприємства, і висновків про ефективність розподілу фінансових ресурсів, ступінь ефективності управління майном підприємства тощо.

На даний час прогнозування і планування опираються на розвинутий математико-статистичний інструментарій. В міжнародній практиці багато великих компаній використовують безперервне бюджетування, при якому після закінчення кожного бюджетного періоду цей період виключають з генерального бюджету з одночасним включенням нового аналогічного бюджетного пері-

оду. Слід також враховувати, що фінансове планування повинне відповідати стратегічним цілям діяльності підприємства з обґрунтуванням численних ризиків щодо впливу тих чи інших факторів.

Висновки – в ході дослідження розроблено пропозиції стосовно практичного застосування економіко-математичної моделі та подальшого удосконалення методів фінансового планування шляхом впровадження системи бюджетів при складанні планів на поточний і наступні періоди та запропонована модель щодо розробки фінансового плану, яка може бути використана для удосконалення процесу фінансового планування на підприємствах різних галузей економіки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ, ФІНАНСОВИЙ ПЛАН, МЕТОДИ, МОДЕЛІ, ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, БЮДЖЕТУВАННЯ.

ABSTRACT

Nakonechna S.A. Particularly the use of methods and models for financial planning at the enterprise / Svitlana Nakonechna // Visnyk NTU. – K: NTU. – 2012. – Vol. 26.

The article considers the methods and models applied in the development of financial plans at the enterprises of Ukraine in modern conditions of economic development.

The purpose of this paper is to develop the proposals for the application of economic-mathematical model for the development of a financial plan on a separate enterprise.

The object of research is process of developing a financial plan on a separate enterprise. The subject of research is the use of methods and models for the formation of a financial plan for the company.

In the course of the study on the financial planning at the enterprise have been applied methods, such as calculating and analytical, optimization of planning decisions, economic-mathematical modeling. In particular, there was introduced the model of the automation of the budgeting system and developed recommendations, thanks to which the conditions have been created for the effective substantiation of the forecast calculations for the financial strategy of the investigated enterprises, which can also be applied to any enterprise of the state form of ownership. The value of the proposed model lies in the fact that it can be used for the analysis of the previous periods on the basis of the dynamics of the indicators of the main forms of financial statements for operating the financial and investment activities of the company, and the conclusions about the effectiveness of the allocation of financial resources, the degree of efficiency of the management of the property of the enterprise, etc.

At the present time planning and forecasting are based on the advanced mathematical and statistical tools. In international practice, many large companies use continuous budgeting, in which after the end of each fiscal period this period are excluded from the General budget with the simultaneous inclusion of new similar budget period. It should also be taken into account that financial planning is to meet the strategic objectives of activity of the enterprise with the justification of the numerous risks related to the influence of those or other factors.

Conclusions – in the course of research proposals have been made concerning the practical application of economic-mathematical models and further improvement of the methods of financial planning through the implementation of budget system when drawing up plans for the current and subsequent periods and the proposed model for the development of the financial plan, which can be used to improve the process of financial planning at the enterprises of various sectors of the economy.

KEY WORDS: FINANCIAL PLANNING, FINANCIAL PLAN, METHODS, MODELS, AND FINANCIAL RESOURCES, BUDGETING.

РЕФЕРАТ

Наконечная С.А. Особенности использования методов и моделей в финансовом планировании на предприятии / Светлана Анатольевна Наконечная // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

В статье рассматриваются методы и модели, применяемые при разработке финансовых планов на предприятиях Украины в современных условиях экономического развития.

Цель данной статьи заключается в разработке предложений по применению экономико-математической модели при разработке финансового плана на отдельном предприятии.

Объектом исследования является процесс разработки финансового плана на отдельном предприятии. Предметом исследования являются методы и модели формирования финансового плана на предприятии.

В ходе исследования финансового планирования на предприятии были применены такие методы, как расчетно-аналитический, оптимизации плановых решений, экономико-математическое моделирование. В частности, была внедрена модель автоматизации системы бюджетирования и разработаны рекомендации, благодаря чему созданы условия для эффективного обоснования прогнозных

расчетов по финансовой стратегии исследуемого предприятия, что также может применяться и на любом предприятии государственной формы собственности. Значение предложенной модели заключается и в том, что ее можно использовать и для проведения анализа предыдущих периодов на основе динамики показателей основных форм финансовой отчетности по операционной финансовой и инвестиционной деятельности предприятия, и выводов об эффективности распределения финансовых ресурсов, степень эффективности управления имуществом предприятия и т.д.

В настоящее время прогнозирование и планирование опираются на развитый математико-статистический инструментарий. В международной практике многие крупные компании используют непрерывное бюджетирование, при котором после окончания каждого бюджетного периода этот период исключают из генерального бюджета с одновременным включением нового аналогичного бюджетного периода. Следует также учитывать, что финансовое планирование должно соответствовать стратегическим целям деятельности предприятия с обоснованием многочисленных рисков относительно влияния тех или иных факторов.

Выводы – в ходе исследования разработаны предложения относительно практического применения экономико-математической модели и дальнейшего совершенствования методов финансового планирования путем внедрения системы бюджетов при составлении планов на текущий и последующие периоды и предложена модель по разработке финансового плана, которая может быть использована для усовершенствования процесса финансового планирования на предприятиях различных отраслей экономики.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ФИНАНСОВОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ, ФИНАНСОВЫЙ ПЛАН, МЕТОДЫ, МОДЕЛИ, ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ, БЮДЖЕТИРОВАНИЕ.

УДК 656.13

ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ І ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВНЗ

Носаченко Ю.С., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. Проблема є складною і багатоплановою, досліджується багатьма зарубіжними економістами: Пітер Друкер (США), Елвін Троффер (США), професор Гарвардського університету Ларі Саммерс. Аналізують її і українські економісти, зокрема А. Гальчинський, С.Воронцов, П. Розенко, О.Савченко, А.Клюєв, П.Порошенко і інші.

Справа в тому, що в рамках індустріального розвитку капіталізму зароджуються нові структури постіндустріального суспільства, які характеризуються високим розвитком інформатики і науки в цілому. Капіталізм застарів, не є справедливим в економічному, політичному і соціальних вимірах, переважають ТНК зі своїми інтересами, які не відповідають національним інтересам. Капіталізм не може забезпечити системну переорієнтацію розвитку економіки, зокрема підпорядкувати його безпосередньо інтересам людської особистості, її самодостатності, справжньої свободи і індивідуальності.

Головна проблема – розвиток самодостатності людини, яка в межах капіталізму звужується обмеженими можливостями поглиблення свободи вибору, самоствердження її індивідуальності. Людина вже не може оцінюватися лише як «суб'єкт виробництва», а має ставати безпосередньо метою (ціллю) економічного процесу. Необхідно враховувати і пріоритетність постматеріальних потреб, принципу “бути”, а не “мати”.

Зміну пріоритетів економічного розвитку вимагає і загроза соціальних потрясінь в країнах ринку. На вулицю вийшов середній клас. Тут суперечності значно складніші за протиріччя між багатими і бідними.

Реалізація економічної і соціальної мети індивіда (отримання змістовної, творчої роботи, високої заробітної плати і ін.) вимагає системних змін в економіці, економічній політиці, культурі, освіті, вихованні, умовах життєдіяльності.

Мета роботи. Нові явища постіндустріального суспільства вимагають рішуче проводити економічні реформи в напрямку захисту інтересів людини, покращення її життя.

Економічні реформи передбачають сутнісні зміни, перетворення, перевлаштування певних сторін суспільного життя, втілюються в різних моделях, шляхом проведення економічної політики. Реформування економіки тісно взаємозв'язано з суспільним устроєм країн.